

5. BÖLÜM

Çocuk ile Yetişkini Buluşturan Okuma Kültürünün İlk Basamağı: Resimli Çocuk Kitapları

Burcu ÖZTÜRK¹

GİRİŞ

Okumanın bir kültür olarak yerleşmesi çocukların bebeklik döneminden başlayarak kitapla tanışması ve edebiyatla büyümesine bağlıdır. Sever, okuma kültürünün dinleme alışkanlığı, okuma alışkanlığı, eleştirel okuma becerisi, evrensel okuryazarlık becerisi şeklinde aşamalı olarak yapılandığını ifade etmektedir (2019, s. 24). Nitelikli çocuk kitapları aracılığı ile bebeklik döneminde çocuk edebiyatı ile tanışan çocukların okuma kültürünü içselleştirmesi ve dolayısıyla anlama-anlatma becerileri gelişmiş, duyarlı, olumlu kişilik özelliklerine sahip bireylere dönüşmesi mümkün olabilecektir.

Okuma kültürü edindirmede ilk ve en etkili faktör şüphesiz aile ortamıdır. Okuma alışkanlığı ve sevgisine sahip yetişkinlerle bu ortamı teneffüs etmek ve birlikte nitelikli çocuk edebiyatı örnekleriyle okuma deneyimi yaşamak çocuğun okuma kültürüne sahip bir birey olarak hayata hazırlanmasında son derece önemlidir.

Çocukla birlikte okumak, çocuk okuma becerisini edinmeden çok önce okuryazarlık becerisini ve sevgisini geliştirir. Bu konuda yapılan araştırmalar kendilerine kitap okunan çocukların ana okuluna başladıklarında kelime dağarcıklarının daha geniş ve matematik becerilerinin daha iyi olduğu yönündedir. Ayrıca okumak için heves gösteren ebeveynin çocuğun okumayı

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, bozturk@kastamonu.edu.tr

tedir. Dolayısıyla anne, baba ve çocuğun çevresindeki diğer yetişkinler bu bilinçle kitapları seçmeli ve okumalıdır.

SONUÇ

Okuma kültürünü edindirme, çocukları erken dönemde doğru kitaplarla tanıştırmakla mümkündür. Resimli kitaplar bebek ve çocukların yetişkinle birlikte okuma deneyimini paylaştıkları ilk metinler olup bu süreçte büyük rol oynamaktadır.

Dış yapı, iç yapı bakımından nitelikli resimli çocuk kitaplarını seçme ve sunmanın yanı sıra bu kitapların aile ya da bakım veren bir başka yetişkinin rehberliğinde, sevgi dolu bir ortamda etkileşimli okunması ve okunanların çocuklarla konuşulması gerekmektedir. Bu husus, okuma kültürünü verimli ve kalıcı hâle getirme açısından büyük önem taşımaktadır.

Sonuç olarak doğumdan itibaren edebiyatla büyüyen, kendisi de okur olan ebeveynleri tarafından kitap okunan çocukların ileride okuma kültürüne sahip yetişkinler olacağı ve böyle bir toplum inşasında görev alacakları düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Çakmak, H. G., & Sofuoğlu, M. G. (1997). 1974-1993 Yılları Arasında Türkçe Basılmış Olan Resimli Öykü Kitaplarının Resimlendirilme ve Fiziksel Özellikleri Yönünden İncelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 11(1), 42-53.
- Dailey, M. (2020). *Kitap okuyan çocuk yetiştirmek*. İstanbul: Orenda Kitap.
- Dodd, B., Crosbie, S., McIntosh, B., Teitzel, T. ve Ozanne, A. (2003). *Pre-reading inventory of phonological awareness TM (pipa)*. PsychCorp. (US)
- Fletcher, K. L., & Reese, E. (2005). Picture book reading with young children: A conceptual framework. *Developmental Review*, 25(1), 64-103. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2004.08.009>
- Güzelyurt, T., & Saraç, S. (2018). 48-66 aylık çocukların gelişim düzeylerine uygun çocuk kitapları nasıl olmalıdır? Bir Delphi çalışması. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)*, 2(1), 52-75.
- Kantemir, E. (2018). Çocuk kitapları sorunu. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/502/6038.pdf>
- Külük, C. (2013). Resimli Çocuk Kitaplarının Nitelik Sorunsalı ve Çocuğun Sanat Eğitimi Sürecindeki Yeri: "Delioğlu'nun Resimlediği Yapıtlar Üzerine Bir İnceleme. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 393-417.
- Lonigan, C.J., Burgess, S.R. ve Anthony, J.L. (2000). Development of emergent literacy and early reading skills in preschool children: evidence from a latent-variable longitudinal study. *Developmental Psychology*. 36(5), 596 – 613.

- Lukens, R. J., Smith, J. J. ve Coffel C. M. (2018). *Çocuk edebiyatına eleştirel bir bakış*. (C. Pamay, Çev.) İstanbul: Erdem Yayınları.
- Maltepe, S. (2009). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerini seçebilme yeterlilikleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(21), 398-412.
- Morrow, L.M. (2014). *Literacy development in the early years: helping children read and write*. 7th ed. Pearson.
- Samur İnce, Ö. A. (2016). *Okuma kültürü nasıl kazandırılır*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Saxby, H. M. (1997). *Books in the life of a child : bridges to literature and learning*. South Melbourne Macmillan Education Australia.
- Shapiro, J. (2020). *Yeni çocukluk*. İstanbul: Sola Unitas.
- Sever, S. (2015). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. Ankara: Tudem Yayınları.
- Sever, S. (2018). *Sanatsal uyaranlarla dil öğretimi*. Ankara: Tudem Yayınları.
- Sever, S. (2019). *Çocuk ve edebiyat*. Ankara: Tudem Yayınları.
- Suskind, D. (2019). *Otuz milyon kelime*. Ankara: Buzdağı Yayınevi.
- Şirin, S. (2019). *Yetişin çocuklar bebeklikten ergenliğe çocuk yetiştirme kılavuzu*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Öztürk, B. (2020). Halide Edip'in anılarında okuma kültürü. *Turkish Studies*, 15(2), 1221-1235. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.41898>
- Veziroğlu, M., & Gönen, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 226-238.
- Whitehurst, G. ve Lonigan, C. (1998). Child development and emergent literacy. *Child Development*, 69(3), 848-872.
- Yılmaz, B. (2009). Çocuklarda okuma kültürünü geliştirmede ebeveyn ve öğretmenin rolü. *Çocuk ve Okuma Kültürü Sempozyumu*. (24-25 Mayıs 2008). Ankara: Eğitim-Sen Yayınları. 133-140.